

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים וחמשה

היכל
שלישי

מאמר
שמע ישראל - תקס"ב

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

עם ביאור מאת בנו
כ"ק אדמו"ר האמצעי
הרב רבי דובער

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע
מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב יד

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

MAAMOR
SHEMA YISROEL — 5562

Copyright © 2022

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

פתח דבר

לקראת ימי הפורים הבעל"ט, הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה „שמע ישראל“ תקס"ב, מאת כ"ק אדמו"ר הזקן, עם ביאור מבנו כ"ק אדמו"ר האמצעי.

נוסח זה של המאמר, וכן הביאור, נדפסו כאן לראשונה מכתב-יד מעתיק.

בכותרת המאמר בכת"י: מאדמו"ר שיחי'. ובכותרת הביאור: ביאור על התורה מבן הרב שי' [כ"ק אדמו"ר האמצעי].

לתועלת הלומדים והמעיינים, הוספנו בשולי העמודים מראי מקומות וציונים, ובראש הקונטרס – פאקסימיליא מהכתב יד.

*

הקונטרס נערך על ידי הרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא.

מערכת „אוצר החסידים“

ז' אדר שני, ה'תשפ"ב
ברוקלין, נ.י.

קואור צו התורה בקהרב סיחור

שכמע

והאל הניו אונקיע וכו' והו קיניל וכו' בחיו ק
בל שארקי וכו' בחול וכו' בחיינו וכו' "

בהנה תחית הקיוואה הוא עה בלו בל באון באלת וואן אלה מולק (מכח)
נה יתרון ארגב כל צונו איצונו תחית הסגס נחמו חל תחית הסגס הוא ג
בלון לו יתרון אל אעלה מהסגס ים נתון והורגון הוא כותרון האור מן ה
המסך " ובהרון מה צריח אלהין תקניק עהו בחיו חיונו נעהו בחיו ענה " ג
בהנה כטק ב(צטטה) קבלס אונקיע ענה את הארגב מהארגב קאטו הוא ענה
קביונת נפאונו ויש וכן נקראי אנה אורה " "

דהנה

קארג ים ב בחיו חיונו " בחול אלה הוא תעלות
האקרוס אפעתי קיונו אלה ואלה וכמורה נהון

קנאל בת הפולו בקטפול " אך עלם החיות הוא בחול אום חו עצמות החיות
בקארג " והנה קנאלי און ערויך אהתפטנות החיות סקלחיים סקלחיים הנה החיות ב
קצת בני קיונו טעשו ל שנה וכו' אפעתי קיונו נכמורה עב און איצור וק
טפס אלה ותמלאתי באלץ אפיוס עמון קיני גה כלסן ונה רחוק והנה קצנות
הנפס און סייק טוס סיניו והראוי סכסהוא סכב לוי טוס תעלה חיל אג
קנאלי ים קו החיות קב אך איע נמלה וסכס טוס סיניו פעולה ואגרמה
א. החיות קאלי יתרה גבול סהוא עצמות החיות אך הסיקונוס הנה גבול
ההתפטנות כלום ככלום אולס סהוא אפי ווג האקרוס יקאטי אן אוחי " "
כנו כן הוא אעלה התהנות כל דעיונות עיונות
והנה

ומתמש

שמעו¹ ישראל² הוי' אלקינו הוי' אחד. ולהבין מהו ב' פעמים הוי'. והנה כל אחד מחויב לומר פעמיים³ בכל יום שמע כו' כדי לבוא מזה לבחי' ואהבת⁴ כו' בכל לבבך דהיינו בשני⁵ יצריך. ולהבין מהו בשני יצריך. וגם איך לבוא מבחי' שמע כו' לבחי' ואהבת כו'. והנה העצה לבחי' אהבה הוא מה שאמר משה רבינו ע"ה במ"ת ראה⁶ נתתי לפניך כו' את החיים ואת המות ובחרת⁷ בחיים, ואח"כ כתיב לאהבה⁸ את הוי' אלקיך כי הוא חייד, דהנה בלתי הבחירה כנ"ל אי אפשר להיות יהודי כלל, רק כשיבחור בחיים אזי יבוא לבחי' אהבה, כמ"ש לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייד, אלקיך דייקא.

ולהבין מהו בחי' חיים ומהו בחי' מות, הענין הוא, דכתיב יהי⁹ רקיע כו' ויהי מבדיל בין מים למים כו' ויעש אלקים את הרקיע וכו' ויבדל בין מים אשר מעל לרקיע ובין מים אשר מתחת לרקיע. ולהבין מהו בחי' הבדלה הנ"ל. ומהו שחזר וכתב שנית ויעש ויבדל ולא כתיב סתם ויהי כן כמו בכל המאמרות יהי¹⁰ אור כו' ויהי כן כו'.

אך מבשרי¹¹ אחזה אלוה. דהנה למשל באדם, עיקר החיות בלב ומשם מתפשט חיות לכל האברים מעלה ומטה. והנה בהחיות שבלב יש ב' בחי', רוחניות וגשמיות. דהיינו, בחי' הרוחניות מתפשט לריאה וקנה וגרירת שיתהווה ממנו בחי' קול ודבור בחי' רוחני, וגם עולה מרצון הלב למוח לחשוב, כי כפי הרצון

בשחרית. ברכות יב, ב (במשנה). שו"ע אדה"ז אר"ח סס"ו ס"א. נוסח התפילה, ואומרים פעמים בכל יום שמע ישראל ה' אלקינו".

(4) ואהבת כו' בכל לבבך: ואתחנן ו, ה.
(5) בשני יצריך: ספרי ואתחנן שם. ברכות נד, א (במשנה).
(6) ראה נתתי לפניך כו' את החיים: נצבים ל, טו.

(7) ובחרת בחיים: שם ל, טו.
(8) לאהבה את הוי' אלקיך כי הוא חייד: שם, כ.

(9) יהי רקיע כו' ויהי מבדיל בין מים למים . . מעל . . מתחת לרקיע: בראשית א, ויז.

(10) יהי אור כו' ויהי כן: שם ג, ח.
(11) מבשרי אחזה אלוה: ע"פ איוב יט, כו.

(1) שמע ישראל: נדפס מכת"י מס. 2562 (פב), נאמר בש"פ נחמו תקס"ב.

ג' נוסחאות נדפסו: בסה"מ תקס"ב ח"א ע' רמד. ח"ב ע' תקטו. ובלקו"ת פ' ואתחנן יא, ב. בנוסח שלפנינו הבנת והרצאת הדברים הוא בסגנון אחר. ב, ביאור על התורה מבן הרב שי"י נתבארו ענינים שלא נמצאים בסה"מ תקס"ב הנ"ל.

וראה גם ביאורים והגהות מכ"ק אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הצ"צ: אמרי בינה שער הק"ש פ"א ואילך. אוה"ת שמיני ע' סד. ואתחנן ע' רה. ובהוספות לסה"מ תקס"ב ח"ב ע' תרט.

(2) שמע ישראל: ואתחנן ו, ד.
(3) פעמיים בכל יום שמע: ע"פ התחלת הש"ס: מאימתי קורין את שמע בערבין . .

שבלב כך המחשבה שבמוחו. ובחי' גשמיות שבלב יורד למטה לאצטומכא ובני מעיים בכדי לבשל המאכל להיות דם ולקבל המובחר ללב והמותר לכל האברים להחיותם בגשמיות, וגם לדחות הפסולת לחוץ. והנה בין ב' הבחי' הנ"ל יש בחי' פרסה המפסקת שהוא חצר¹² הכבד, והמובחר עולה למעלה והפסולת יורדת למטה.

והנה כמו כן הוא בכריאות העולמות יש ב' בחי' הנ"ל, ב' מיני מים. שמים¹³ הוא בחי' תענוג, דהיינו תענוג רוחני, בחי' אז¹⁴ תתענג על ה' וכו', זה הוא נק' בחי' מים⁹ אשר מעל לרקיע, ובחי' תענוגים גשמיים ותאוות עוה"ז נק' מים⁹ אשר מתחת לרקיע, בחי' מים¹⁵ תחתונים בוכים וכו', כי כל מיני תענוגי עוה"ז הוא רק פסולת החיות שיורדת למטה כנ"ל. והנה בין מים למים הנ"ל יש בחי' פרסה המפסקת, וזהו בחי' הרקיע כמ"ש יהי⁹ רקיע ויבדל כו', בחי' ויבדל¹⁶ בין האור ובין החושך. וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה מה¹⁷ יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, כי כל תענוגי עוה"ז ותאוות הפרנסה הוא תחת השמש, בחי' מים אשר מתחת לרקיע. והנה הרקיע¹⁸ הוא בחי' הפרסה, וזהו יהי רקיע, דהיינו שיתהווה כח המבדיל. ומה שחזר ונכתב ויבדל, הוא עצם החיות של הבדלה שבין מים למים, כי אותיות¹⁹ המאמר המה החיות של הדבר כאותיות של כל המאמרות כמ"ש במ"א. וזהו שהוכיח משה רבינו ע"ה את ישראל במ"ת ונשב²⁰ בגיא מול בית פעור, כי כל בחי' עניני עוה"ז ותענוגיו, מים תחתונים הנ"ל, הוא בחי' פעור, וזהו חטא דור המדבר שפער²¹ עצמם לדמות אדם, שרצו להמשיך אלקות למקום הקליפות והטומאות, בחי' תחת השמש. וזהו ונשב כו' מול בית פעור בארץ מואב, כי בחי' פעור נקרא בארץ מואב, וכתוב כי²² כל האיש אשר הלך אחר בעל פעור השמידו ה' כו', דהיינו לשון ביטול והעברה לגמרי שנתהווה אין ואפס ממש. אך העצה לזה הוא בחי' מול בית פעור, מול הוא בחי' כנגד, בתכלית ההיפוך, דהיינו בחי' עשרת הדברות, וזהו בחי' מול דייקא.

18) הרקיע הוא בחי' הפרסה: ראה זח"א לב,

ב.

19) אותיות המאמר המה החיות של הדבר . . . כמ"ש במ"א: ראה תניא שער היחוד והאמונה פ"א. אות' להה"מ ס"פ בראשית. ובכ"מ.

20) ונשב בגיא מול בית פעור: ואתחנן ג, כט.

21) שפערנו עצמם לדמות אדם: באוה"ת ואתחנן שם ע' רז מציינ: ע"ח (של"א) פל"ה.

22) כי כל האיש אשר הלך אחר בעל פעור:

ואתחנן ד, ג.

12) חצר הכבד: ראה גם תו"א בראשית ה, ב.

לקו"ת נשא כג, ד. ואתחנן יא, ב.

13) שמים הוא בחי' תענוג: ראה תניא ספ"א.

14) אז תתענג על ה': ישע"י נח, יד.

15) מים תחתונים בוכים: ראה תקו"ז ת"ה

(יט, סע"ב).

16) ויבדל בין האור ובין החושך: בראשית

א, ד.

17) מה יתרון לאדם בכל עמלו: קהלת א, ג.

והנה ב' בחי' מים הנ"ל הוא בחי' חיים ומות. והעצה, לבחור בחיים, דהיינו לאהבה את הוי' אלקיך כי הוא חייד, אלקיך דייקא, חייד דייקא, כמש"ת למטה.

והנה כל סדר התפלה הוא בחי' ויצעקו²³ אל הוי' דייקא.

והנה שמע²⁴ הוא לשון הבנה, דהיינו שיתבונן ויעמיק מאד וישים כל מחשבותיו בהתבוננות זו, כי שמע²⁵ הוא ג"כ מלשון אסיפה וכמ"ש וישמע²⁶ שאלו. ומהו ההתבוננות, הוא שמ"ע²⁷ ש"ם ע', והע' הוא ע'²⁸ רבתי. והנה בחי' שם הוא כמ"ש כ"י²⁹ נשגב שמו לבדו. דהנה כתיב ובטובו³⁰ מחדש בכל יום תמיד מע"ב. דהנה בכל שבוע יש שבת ונק'³¹ ג"כ שבת בראשית. ולהבין זה, הלא כמה אלפים רבבות ימים שעברו אחר שבת של בריאת העולמות. אך הענין הוא, דהנה בחי' שבת הוא כמ"ש שבת³² וינפש. כמו למשל באדם כשעוסק באיזה ענין מלאכה, אזי כל מחשבותיו ודבוריו בעסק ההוא, וכשגומרו אזי נח ושוקט מדבורים ומחשבות, וכל הדבורים ומחשבות עולים למוחו בחזרה. כן הוא למעלה, כי כתיב בדבר³³ ה' שמים נעשו, ברוך³⁴ אומר ועושה, דברי אלקים³⁵ חיים ומלך עולם, שכל ההתהוות עולמות עליונים ותחתונים הוא רק דבר, בחי' אותיות, וכמ"ש ואתה³⁶ מחי' את כולם ואתה³⁷ מושל בכל וד"ל, בחי' אותיות וד"ל. ואפי' האותיות עצמן אינם מאירות בהתגלות, כי המה שמותיו, וכתיב ונשגב שמו לבדו וד"ל, רק הודו על ארץ ושמים, בחי' הארה והשפעה מהאותיות, נגלה להחיות כל העולמות עוה"ז ועוה"ב וכו'. והנה כשמגיע שבת³⁸ אזי כל האותיות שבים למקורם כנזכר

(31) ונק' ג"כ שבת בראשית: ראה יומא פא, א. מועד קטן ד, א. נדרים עח, א. מנחות טו, א. סה, ב. מכילתא ורש"י משפטים כג, יב. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' חצר. ועוד.
(32) שבת וינפש: תשא לא, יז.
(33) בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
(34) ברוך אומר ועושה: ברכת ברוך שאמר.
(35) אלקים חיים ומלך עולם: ע"פ ירמ' י. י. ברכת יוצר.
(36) ואתה מחי' את כולם: נחמ" ט, ו.
(37) ואתה מושל בכל: דברי הימים א כט, יב. דברי הימים ב, כ, ו.
(38) שבת . . עליות העולמות: ראה ע"ח ש"מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש ג. ח. טו. לקו"ת בהר מא, א. תו"ח בא קכו, א הערה 667.

(23) ויצעקו אל הוי': תהלים קז, ו. יט. כח.
(24) שמע הוא לשון הבנה: ראה זח"ג קלה, ב. תו"א בתחלתו. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשלו. וש"נ.
(25) שמע הוא ג"כ מלשון אסיפה: ראה לקו"ת האזינו עב, ב. שה"ש מה, ב. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ס"ע א' קעד ואילך. ובכ"מ.
(26) וישמע שאלו: שמואל א טו, ד. כג, ח.
(27) שמ"ע ש"ם ע': ראה זח"ג רלו, ב (ברע"מ).
(28) ע' רבתי: זוהר שם. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשמא ואילך. וש"נ.
(29) כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג.
(30) ובטובו מחדש בכל יום תמיד מע"ב: נוסח ברכת ק"ש.

במשל, ונקרא עליות העולמות, שנגלה בשבת מהותו ועצמותו ית', ועולים חיות העולמות, דהיינו האותיות, למקורם. והנה אחר שבת, חוזר להבראות העולמות, דהיינו ביום א' נמשך בחי' יהי אור וביום ב' בחי' יהי רקיע וכו'. וכל זה הוא עד שבת הבא, וכן מתנהג מעולם³⁹ ועד עולם, כל שבוע הוא בריאה חדשה.

והנה זאת היא ההתבוננות מבחי' שמע, דהיינו שם ע', דבחי' שם הוא כנ"ל כל התפשטות בריאות עולמות וכו' הוא נמשך מבחי' ע' רבתי, כנזכר במשל שהכל נמשך מהלב, כן למעלה הוא ע' רבתי, הוא בחי' כמ"ש צור⁴⁰ לבני, כי לב העליון הוא בחי' מדותיו ית', וכמ"ש לך⁴¹ הוי' הגדולה והגבורה והתפארת וכו', כי באמת עצמות מדותיו הוא בחי' לך הוי', בטל אליו. דאיהו⁴² וגרמוהי חד, אך אותיות מתפשטים מבחי' מדותיו ית', דהיינו אותיות יהי אור ויקוו⁴³ המים נמשכים ממדת גדולתו ית', כי אור ומים⁴⁴ הוא בחי' אהבה וחסד, ומגבורה נמשך בחי' אש ומתפארת יהי רקיע. וזהו שהכל נמשך מע' רבתי. וחוזר לעי"ן רבתי להיות בחי' אחד, כי אחד⁴⁵ אינו שייך כי אם אחר ההתפשטות, שיש כמה דברים נפרדים ונתאחדו לבחי' אחד, למשל ז' מדות וג' ראשונות שנכללים זה בזה ונעשה אחד, ולכן נקרא ע' רבתי, מחמת שכל מדה מהז' מדות כלולה מעשר עולה ע'.

אך בחי' ישראל הוא בחי' יותר גבוה, כי ישראל⁴⁶ עלו במחשבה, כנזכר במשל שהמחשבה נמשכת מרצון הלב שלמעלה מהמדות, וכמשארז"ל ולא⁴⁷ בחכמה ידיעא שהוא בחי' סוכ"ע, הוא הי⁴⁸ הוה ויהי' ברגע אחד, הוא אלקינו, ושם אין שייך לומר בחי' אחד, כי בזמן שייך לומר ביום א' נמשך יהי אור ביום ב' יהי רקיע וכו', התחלקות הימים, אבל שם הוא למעלה מהזמן ונק' בחי' יחיד וכמ"ש יחיד⁴⁹ חי העולמים, ומשם נמשך בחי' ישראל, וכמ"ש זרע⁵⁰ יצחק יחידך דווקא,

אדהאמ"צ בראשית ע' תק. וש"נ. סה"מ תרכ"ז
ע' קע. וש"נ. תרכ"ט ע' לא. וש"נ. פלח הרמון
ויקרא ע' שסב.

(46) ישראל עלו במחשבה: ראה ב"ר פ"א, ד.
(47) ולא בחכמה ידיעא: תקו"ז בהקדמה (יז,

ב).

(48) ה"י הוה ויהי' ברגע אחד: ראה ע"ח
ש"א (שער עגולים ויושר) ענף א. שו"ע אדה"ז
חאו"ח ס"ה ס"א.

(49) יחיד חי העולמים: ברכת ברוך שאמר.

(50) זרע יצחק יחידך: נוסח התפילה ע"פ
וירא יט, ב.

(39) מעולם ועד עולם: תהלים קג, יז.

(40) צור לבבי: שם עג, כו.

(41) לך הוי' הגדולה: דברי הימים-א כט, יא.

(42) דאיהו וגרמוהי חד: תקו"ז בהקדמה (ג,

א).

(43) ויקוו המים: בראשית א, ט.

(44) ומים . . וחסד . . ומגבורה . . אש: ראה

ס"י פ"א מ"א-י"ב ובמפרשים שם. הנסמן
במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תצח. דברים
ח"ד ע' א'שצב.

(45) אחד . . דברים נפרדים ונתאחדו: ראה

גם תו"א וארא נה, ב. תו"ח שמות מז, א. מאמרי

שמע ישראל — תקס"ב

ט

וזה נקרא בחי' חיים, מכלכל⁵² חיים, וכמ"ש⁵³ עמך מקור חיים, ובחי' זרע יתבאר לקמן במשל.

והנה בכדי להתהוות מבחי' יחיד⁵⁴ בחי' שיוכל להיות אחד, הוצרך להיות עוד בחי' הוי', דהיינו צמצום והתפשטות עולמות וכמ"ש ברוך⁵⁵ עושה בראשית בכדי שיהי' שישוב לאחד ונמשך מאחד. והנה מתחילה היו⁵⁶ כורכין את שמע, תיכף מבחי' אחד הי' יכול לבוא לבחי' ואהבת ככל לבכך וכו', כי ואהבת⁵⁷ הוא לשון עתיד ולנוכח לכאור"א, שבודאי מהתבוננות של ה' אחד יבוא לבחי' ואהבת כו'. אך אנשי כנסת הגדולה תקנו לנו בשכמל"ו בין אחד לואהבת. ולהבין זה, למה הפסיקו באמצע הפרשה מה שלא הי' כך מתחילה. אך הענין הוא, שקודם חורבן הבית לא נתגשמו כל כך בתאוות גשמיות שהוא בחי' פעור, והי' יכול להיות שיבוא מבחי' התבוננות של שמע וכו' אחד כנ"ל לבוא מזה לבחי' ואהבת בכל לבכך שהוא ג"כ בחי' אחד וד"ל, ואח"כ לבחי' בכל נפשך, נפשך דייקא, דהיינו בחי' יחיד, אהבה שמצד מקור נפשות ישראל שקודם ההתפשטות בגוף לאהבה את הוי' אלקיך דייקא וכו'. אך אחר חורבן הבית, שנתגשמו מאד בתאוות גשמיות בבחי' פעור וכו' כנ"ל, ואי אפשר לבוא ואהבת הנ"ל, תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה בשכמל"ו בין אחד לואהבת. דהנה כתיב אור⁵⁸ זרוע לצדיק, וכתיב וזרעתי⁵⁹ לי בארץ. דהנה ידוע, שמיש בלתי אפשרי להיות יש אחר, דהיינו השתנות ממהות למהות, כי אם שיבוא בתחילה לבחי' אין. עד"מ כשזרעין גרעין אי אפשר שיצמח בלתי רקבון, וכשירקב אזי מגרעין א' עולה מאה גרעינים, רבוי ברכה. ועוד משל, כשנוטעים גרעין, צומח ממנו אילן גפן ותאנה ורמון ברבוי פירות ממש, שינוי ממהות למהות, ברבוי ברכה והשפעה. כן הוא ענין בשכמל"ו, דהיינו מ"ש שום⁶⁰ תשים עליך מלך, עליך דייקא, דהיינו לקבל עליו עול מלכות שמים, עול ממש. דהנה אפי' מלאכים אין יכולים לומר קדוש עד שיקבלו עליהם בתחילה עול מלכות שמים, וכמ"ש וכולם⁶¹ מקבלים וכו' ואומרים קדוש וכו', כי בחי' עול הוא נקרא בשם עבודת המלך, כי מה שהוא עושה מרצונו הטוב

מג. מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' רלח. וש"נ.

57 ואהבת הוא לשון עתיד: ראה גם תו"א תשא פו, ג. לקו"ת במדבר יג, ג. סוכות פ, ד. תו"ח ויקהל תלו, ג. ובכ"מ.

58 אור זרוע לצדיק: תהלים צו, יא.

59 וזרעתי לי בארץ: הושע ב, כה.

60 שום תשים עליך מלך: שופטים יז, טו.

61 וכולם מקבלים וכו' ואומרים קדוש:

ברכת יוצר.

51 חי החיים: ראה יומא עא, א.

52 מכלכל חיים: נוסח תפילת שמו"ע.

53 כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

54 יחיד . . אחד: ראה תו"א וארא נה, ב ואילך. לקו"ת תזריע כג, ג. בלק ע, א. דרמ"צ קכד א"ב. סה"מ תרכ"ו ע' קצג"ד. תרכ"ט ע' לג ואילך.

55 ברוך עושה בראשית: ברכת ברוך שאמר.

56 היו כורכין את שמע: פסחים נה, סע"ב

ואילך. וש"נ. מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע'

זה אינו נקרא בשם עבודה כלל, מאחר שהוא רוצה בזה, ואינו⁶² נקרא עבודה כי אם מה שהוא עושה בעל כרחו בחי' לאכפייא לסט"א, וזהו בחי' אין, ביטול רצונות, בין בסור מרע בין בועשה טוב. בסור מרע לקדש⁶³ את עצמו במותר לו. והנה בתחילה היו עושים כן ע"פ נדר, כמ"ש ואשה⁶⁴ כי תדור נדר להוי', שהיו יכולים להגבי' בחי' נדר להוי', ועכשיו⁶⁵ בזמן הזה הוא בלי נדר, וזה נק' פרישות מדברים המותרים, וכדאי' פרישות⁶⁶ מביא לידי נקיות שינקה א"ע מבחי' פעור וד"ל. ובבחי' ועשה טוב הוא מבואר בדחז"ל אינו⁶⁷ דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה מאה פעמים ואחד, כי אותו הפעם שהוא יותר מרגילותו הוא עולה על כולנה כמ"ש בלק"א, וכן בנתינת הצדקה אם יתן אף זוז א' יותר ממה שהוא מסכים במוחו ליתן, עולה נגד הכל, מחמת שהוא בחי' אין, ביטול רצון, בכדי לשנות טבעו.

והנה מבחי' עול מלכות שמים יוכל לבוא לבחי' בכל מאדך, שהוא למעלה מבחי' ישראל, כי ישראל עלו במחשבה, ובאמת לית⁶⁸ מחשבה תפיסא ב' כלל, כי בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע הכל נק' על שם עלמין, אעפ"י שסובב אעפ"כ הוא על עלמין, אך בחי' בכל מאדך לא יכונה בשם גדר עלמין כלל. וזאת הבחי' הוא כמ"ש וכל⁶⁹ מאמינים שהוא לבדו הוא, ואין האהבה זו יכולה להתפשט בנפש קודם רדתה בגוף, ואין יכולים להשיגה ע"י הנפש, מאחר שאינו מקומה, רק ע"י גוף דייקא יכולים להגיע לאהבה זו, ע"י בחי' אכפייא, ביטול רצון שהוא בחי' אין. וזהו ברוך שם, שיהי' ברכה והתגלות בבחי' שם מבחי' כבוד מלכותו, והוא כנ"ל לעולם הוא כמ"ש מן⁷⁰ העולם ועד העולם, ועד⁷¹ הוא אחד וכו'. ואח"כ ואהבת וכו' בכל מאדך.

אך מהו הכלי להחזיק ולקבל בתוכו זו הבחי', מאחר שאינו נתפס בשום כלי. אך הכלי לזו הבחי' הוא תורה שבע"פ, כמאמר מלכות⁷² פה תורה שבע"פ קרינן

68 לית מחשבה תפיסא ב' כלל: תקו"ז בהקדמה (ז, א).

69 וכל מאמינים שהוא לבדו הוא: חרוז בפיוט (לימים נוראים), „האוחז ביד מדת משפט“.

70 מן העולם ועד העולם: תהלים קו, מח. דברי הימים-א טז, לו.

71 ועד הוא אחד: ראה זח"ב קלד, א. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רכד. וש"נ.

72 מלכות פה תורה שבע"פ קרינן לה: תקו"ז בהקדמה (ז, א).

62 ואינו נקרא עבודה. . עושה בעל כרחו: ראה ג"כ תניא אגה"ק סי' יב: לשון עבודה אינו נופל אלא על דבר שאדם עושה ביגיעה עצומה נגד טבע נפשו רק שמבטל טבעו ורצונו. 63 לקדש את עצמו במותר לו: יבמות כ, א. 64 ואשה כי תדור נדר להוי': מטות ל, ד. 65 ועכשיו בזמן הזה בלי נדר: ראה טושו"ע יו"ד ס"ג ד. וראה לקו"ש ח"ג ע' 109. וראה לקו"ת מטות סב, ב. פג, ג. ואתחנן יא, ד. 66 פרישות מביא לידי נקיות: ראה ע"ז כ, ב. 67 אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים. . כמ"ש בלק"א: חגיגה ט, ב. תניא פט"ו.

לה, מאן⁷³ מלכי רבנן. וזהו והיו⁷⁴ הדברים האלה כו' בשבתך בביתך ובלכתך בדרך כו', כשר ומותר פסול ואסור כו', דהיינו ביטול רצונות, בחי' ואשים⁷⁵ דברי בפיק, בחי' דירה⁷⁶ בתחתונים.

75) ואשים דברי בפיק: ישעי' נא, טז.
76) דירה בתחתונים: תנחומא נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. ובכ"מ.

73) מאן מלכי רבנן: גיטין סב, א.
74) והיו הדברים האלה כו' בשבתך: ואתחנן ג, ו ואילך.

ביאור על התורה מבן הרב שי'

שמע ישראל² הוי' אלקינו וכו' יהי' רקיע וכו' בחי' בכל⁴ מאדך וכו' בחי' ובחרת⁷ בחיים וכו'. דהנה תכלית הבריאה הוא מה דאיתא דע'⁷⁷ מאין באת ולאן אתה הולך, וכתביב מה¹⁷ יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, ודרשו חז"ל תחת⁷⁸ השמש הוא דאין לו יתרון אבל למעלה מהשמש יש יתרון, והיתרון הוא כיתרון⁷⁹ האור מן החשך. ולהבין זה, צריך להבין מקודם מהו בחי' חיים ומהו בחי' מות. דהנה כתיב בצלם⁸⁰ אלקים עשה את האדם, שהאדם הגשמי הוא ממש בדמותו וצלמו ית', ולכן מבשרי¹¹ אחזה אלוה.

דהנה באדם יש ב' בחי' חיים. בחי' אחת הוא תנועות האברים לפנות בידי אנה ואנה וכדומה, וזהו נקרא כח הפועל שבנפעל. אך עצם החיות, הוא בחי' איש חי, עצמות החיות שבאדם. והנה בודאי אין ערוך להתפשטות החיות שבאברים נגד החיות בעצם, כי בימי⁸¹ שנותיו ע' שנה יכול לפנות בידי וכדומה עד אין שיעור, וגם נפש אחת מתגלגלת באלף גופים מחולקים, זה כעסן וזה רחמן. והנה בעצמות הנפש אין שייך שום שינוי, והראי' שכשהוא שוכב בלי שום תנועה, הנה אז בודאי יש בו החיות ג"כ, אך אינו נראה וניכר שום שינוי פעולה, ואדרבה אז החיות בודאי יותר גדול, שהוא עצמות החיות, אך השינויים המה מצד ההתפשטות בכלים מכילים שונים, שהוא לפי מזג האברים יבשים או לחים.

והנה כמו כן הוא למעלה, התהוות כל העולמות עליונים ותחתונים בריאה יצירה עשי', הכל הוא מצד התפשטות החיות שמחיצונית מלכות שבאצילות, שהוא בחי' נשמת⁸² כל חי ורוח כל בשר איש, בחי' אדון⁸³ כל המעשים, ונקרא אל⁸⁴ מסתתר. וכל זה נקרא בחי' מות, מחמת שיש לכל דבר כליון והפסד. כי עוה"ז הגשמי הוא בחי' מיתה ממש, אלא אפי' כללות עולם היצירה, שכל עולם העשי' הוא רק מהתפשטות נקודה תחתונה שביצירה, ובודאי עולם העשי' אין ערוך לגבי עולם היצירה. וכמשל עשב השדה שגדל, שבודאי אינו ערך לגבי הכח רוחני שצומח ממנו, ובודאי כן הוא עולם העשי' נגד עולם

(80) בצלם אלקים עשה את האדם: נח ט, ו.

(81) בימי שנותיו ע' שנה: ע"פ תהלים צ, י.

(82) נשמת כל חי ורוח כל בשר איש: ע"פ פיוט נשמת.

(83) אדון כל המעשים: נוסח ברכת יוצר

דשבת.

(84) אל מסתתר: ישעי' מה, טו.

(77) דע מאין באת: אבות ריש פ"ג.

(78) תחת השמש הוא דאין לו יתרון: ראה

שבת ל, ב (ובפרש"י). זח"א צא, ב. זח"ב קטו,

ב. וראה גם שערי תשובה (לאדהאמ"צ) יח, ב

ובהערה 12.

(79) כיתרון האור מן החשך: ע"פ קהלת ב,

יג.

היצירה, כי חיות עולם העשי' הוא מהמלאכים שבעולם היצירה, ולכן בכלל⁸⁵ מלאך יש שם אל בסופו, כמו מיכאל וגבריאל וכדומה, כי אותיות שמו העצם מורה על החיות שבו שמתפשט ממנו, ושם אל שבתוכו הוא בחי' אל מסתתר שבתוכו. וזהו שמבואר בפרדס ע"פ שמש⁸⁶ בגבעון דום, כי בחי' שמש וירח וגלגלים ומזלות וכו' שבעולם העשי', מקור חיותם ומנהיגם המה המלאכים שבעולם היצירה כללות חיותם, ולכן כשהשביע את המלאך המניע השמש עמדה השמש וכו' וד"ל. עם כל זה אף עולם היצירה שייך בו בחי' מיתה, מחמת הכליון וההפסד, כי כל דבר גבולי שייך בו כליון והפסד, מאחר שיש לו תחילה יש לו תכלה. וגם לעולם הבריאה שייך בו בחי' מות ג"כ כנ"ל, כי גבוה⁸⁷ מעל גבוה וגבוהים עליהם. והכל הוא מבחי' חיצונית מלכות שבאצילות שירדה להחיות עולמות ב"ע בבחי' ראש⁸⁸ לשועלים וכו'.

ולכן כשיתבונן בזה באריכות, איך שכל העולמות וכל הברואים שבתוכם, דהיינו ד⁸⁹ בחי' דומם צומח חי מדבר, אש רוח מים עפר, כנגד ד' בחי' המרכבה פני⁹⁰ אר"י פני שור וכו', כנגד⁹¹ ד' אותיות הוי', וגם יעמוד על הפליאה מ"מ השמים בחי' עיגול והארץ בבחי' שטח, והכל הוא מהתפשטות הנ"ל מחיצונית מלכות [שבאצילות] ובטל למקורו, וממקורו יכול להיות עוד הרבה פעמים שיתא⁹² אלפי שני עד אין שיעור, וגם יכול להיות בששה בחי', וכל זה הוא רק בחי' ומשם⁹³ יפרד כו'. אך בחי' חיים הוא עצם החיות בלי התפשטות, ואעפ"כ נקרא בשם חיים מחמת שממנו מתפשט החיות לכל הנבראים בחי' ממלא כל עלמין, הוא⁹⁴ מקומו של עולם ואין העולם מקומו. והנה כל זה הוא בחי' הודו⁹⁵ לאל השמים וכו' הודו⁹⁶ לאלקי האלקים וכו' כי המלאכים⁹⁷ נקראים אלקים וזאת הבחי' נקרא אלקי האלקים.

והנה כל זה נמשך מבחי' ע²⁸ רבתי, מבחי' מדותיו שבאצילות, דאיהו⁴² וגרמוהי חד, בחי' הוי' סוכ"ע, אני⁹⁸ ה' לא שנית, אתה⁹⁹ הוא קודם שנברא העולם

85) בכל מלאך יש שם אל בסופו: וראה תו"א פ"א.
 92) שיתא אלפי שני: ראה ר"ה לא, א.
 93) ומשם יפרד: בראשית ב, י.
 94) הוא מקומו של עולם: ראה ב"ר פס"ח, ט.
 95) הודו לאל השמים: תהלים קלו, כו.
 96) הודו לאלקי האלקים: שם קלו, ב.
 97) המלאכים נקראים אלקים: ראה תניא אגה"ת פ"ד (צד, א).
 98) אני ה' לא שנית: מלאכי ג, ו.
 99) אתה הוא קודם שנברא העולם: נוסח תפילת השחר. של"ה תולדות אדם ג, ב. מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' שלו.
 86) שמש בגבעון דום: יהושע י, יב.
 87) גבוה מעל גבוה: ע"פ לשון קהלת ה, ז.
 88) ראש לשועלים: ע"פ לשון אבות פ"ד, מט"ו.
 89) ד' בחי' דומם . . . כנגד ד' בחי' המרכבה: ראה לקו"ת פינחס עה, ד. הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ח ע' 204.
 90) פני אר"י פני שור: יחזקאל א, י.
 91) כנגד ד' אותיות הוי': ראה ע"ח שמ"ב

וכו, וכמ"ש לך⁴¹ הוי' הגדולה והגבורה וכו', כי מדת גדולה וגבורה אינו שייך כי אם אחר ההתפשטות, אבל באמת לך הוי' הגדולה וכו', כפי⁵³ עמך מקור חיים, שהמקור חיים שבבחי' אדני שנמשך מבחי' הוי' הוא עמך. רק באורך¹⁰⁰ נראה אור, באורך לשון זיו והתגלות, אז נראה אור בהתגלות. והוא דאיתא תלת¹⁰¹ שליטין אינון לעילא מוחא וליבא וכבדא.

ולהבין זה, הוא עד"מ מבשרי¹¹¹ אחזה אלוה. דהנה בלב¹⁰² האדם יש ב' בחי' פנימיות וחיצוניות, בחי' יעקב וישראל. והנה מתחילה צריך להבין מהו בחי' לב עצמו. לא כמו שסוברים שעצמות לב הוא מדות, אינו כך, כי המדות המה רוחנים, כמו עד"מ אהבה ושנאה הוא בחי' רוחניות, והלב הוא גשמי. אך הנה יש בחי' מושכל ומורגש ומוטבע. כי הנה יש מדות שהמה מוטבעים בבשר הלב גשמי, כי המדה היא לפי התמזגות וטבע בריאות הכלי, כן הוא המדה והתגלות האור שבכלי הלב, כנראה בחוש שזה רחמן וזה כעסן, וזהו מצד שינוי מזוגיהם כלי בשר גשמיות הלב. וזהו חיצוניות הלב. והנה חיצוניות הלב הוא נקרא הבל הלב שממנו נתהווה קול. והנה יש ב' בחי', קול פשוט וקול בדבור, שהדבור הוא ג"כ בחי' קול, אך הנפקא מינה, שקול¹⁰³ פשוט הוא בלי שכל כלל, ונמשך מחיצוניות הלב הבל הלב, וקול בדבור הוא מפנימיות הלב מעצם המדות, והראי', שבדבור מוכרח להיות עומד או דבר שכל או מדה אהבה ושנאה וכדומה, כי מצד הרצון שבלב שנמשך מכח ידיעתו שבשכל לכן חושב ומדבר בזה. והנה כל בחי' לגבי חבירו הוא בחי' מרכבה כסוס הבטל לגבי רוכבו. דהנה מהדם שבלב יורד לכבד ומשם ניזונים כל האברים, וזהו בחי' כבדא¹⁰⁴ נה"י שבחיצוניות הלב, וכן מאכילה ושתי' נעשה דם, ומובחר מתפשט ללב, ומהתמצית מתפשט לזיון כל האברים, ובחי' כבד הנ"ל לגבי חיצוניות הלב הוא בחי' מרכבה כנ"ל. והנה בחי' מזג הלב הנ"ל הוא קטנות הלב, כי במעי אמו יש בו ג"כ זו הבחי', כי עובר¹⁰⁵ ירך אמו, וכן בשעת שינה ישנו בו ג"כ. אך עצם המדות, פנימיות הלב, אינו שייך למזג הלב כלל, כי אפילו אם לא אכל ושתה היתה בו זו הבחי'

ביכולת השכל והאותיות להגבילו. שם שמה, ב. וראה לקו"ת קדושים כט, סע"ג אילך. ר"ה נד, ג. נו, ז ואילך. מאמריו אדה"ז אתהלך לאזניא ע' קכט ואילך. ע' קל.

104 כבדא נה"י: במאמריו אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תתלב – בשם הזה. ראה ע"ש ש"כ (שער המוחין) פ"ה. שמ"ט (שער הקליפות) פ"א. אבן עזרא משפטים כג, כה.

105 עובר ירך אמו: גיטין כג, ב. ובכ"מ.

100 באורך נראה אור: תהלים לו, י.
101 תלת שליטין אינון לעילא: ראה זח"ב קנג, א. מדרש הנעלם תולדות קלח, א. זהר חדש רות פ, א.

102 בלב האדם יש ב' בחי' פנימיות וחיצוניות: ראה גם תוי"א בראשית ז, ב. תצוה פ, ד. לקו"ת בלק סז, ד ואילך.

103 שקול פשוט הוא בלי שכל כלל: ראה סידור עם דא"ח [הוצאת קה"ת תשע"ט] שלו, ב: נקודות הלב שיוצא בקול פשוט . . . לכך אין

אהבה ושנאה, רק מחמת חלישות הכלי מפני שלא אכל ושתה, אינו מוצא מקום להתפשט המדה בתוכו בהתרחבות. והנה בחי' ראשונה נקרא דפיקו¹⁰⁶ דליבא, אך זו הבחי' השני' נקרא בחי' מושכל ומורגש, שהוא מחמת השכל והוא מורגש בלב הגשמי כנ"ל. וזהו בחי' התלת שליטין הנ"ל. והנה חצר הכבוד הוא בחי' הפרסה המחלק ומפסיק בין חיצוניות הלב לפנימיות הלב, שיש בו ב' בחי' רוחניות וגשמיות, ולכן הוא באפשרי לירד ממנו חיות לבשל המאכל ולזיון האברים גשמים גם לדחות את הפסולת לחוץ.

והנה כך הוא למעלה. כתיב כי¹⁰⁷ שמש ומגן הוי' אלקים, כי קוב"ה¹⁰⁸ נקרא ליבא דכל עלמין, כי ליבא¹⁰⁹ פליג לכל שייפין, וליבא מליך על כל אברין כנוכר במשל וד"ל עיין במ"א באריכות. והנה שם אלקים הוא מגן ומסתיר על שם הוי' שבאדני. והנה צריך ליחד קוב"ה ושכינתי, וזהו ובחרת⁷ בחיים, דהיינו לדבק בהתבוננות בכ"ד בבחי' החיים, בבחי' הוי' שבאדני, לשוב למקורו, לבחי' הוי', פנימיות מדותיו שבאצילות. וזהו בחי' ישראל, כי ישראל⁴⁶ עלו במחשבה, חשב¹¹⁰ מה, הוי'² אלקינו הוי' אחד, כי בכדי להיות בחי' אחד הוצרך להיות עוד בחי' הוי'. דהנה יש אחד המנוי, למשל ראובן ושמעון כל איש בפני עצמו נק' אחד, וכשאני אומר אחד אזי מחוייב להיות עוד דבר, ועכ"ז הוא אחד מחמת שנתאחדו וד"ל. ולבחי' זו הוצרך להיות עוד בחי' הוי', כי כל דבר שמשתנה ממהות למהות, מוכרח להיות בחי' ד' אותיות הוי'. למשל הרב שמבין איזה שכל לתלמידו, מוכרח שיהי' בתחילה בחי' יו"ד¹¹¹, דהיינו צמצום והסתלקות שכלו הרחב לצד אחר, כי בלא זה בלתי אפשר להבין להתלמיד, ואח"כ בחי' ה' התפשטות אורך ורוחב בהרב עצמו, האריך להבינו לפי מוחו של התלמיד שיוכל שאת, ואח"כ בחי' ואי' דהיינו המשכה להתלמיד, ואח"כ בחי' ה' תתאה דהיינו התפשטות אורך ורוחב במוחו של התלמיד. וזהו קול¹¹² הוי' על המים קול הוי' בכח וכו', כי בכדי שיתהווה ויומשך בחי' מים דהיינו חסד ובחי' כח דהיינו גבורה, לכל זה הוצרך להיות בחי' הוי'. וזהו הבל¹¹³ הבלים אמר קהלת וכו', כי בחי' קהלת הוא בחי' חכמה שבחיצוניות מלכות שבעשי, והכל הוא רק

109) ליבא פליג לכל שייפין . . במ"א באריכות: ראה זח"ג קסא, ב. רכא, ב. תניא אגה"ק סל"א. תו"א בראשית ז, ד. לקו"ת שה"ש כט, ב. לא, א. ובכ"מ.
110) חשב מה: זח"א כד, א. תקו"ז תסט (קיב, ב).
111) יו"ד . . צמצום: ראה תניא אגה"ת פ"ד.
112) קול הוי' על המים: תהלים כט, ג.
113) הבל הבלים: קהלת א, ב.

106) דפיקו דליבא: וראה גם מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שלח. שמות ח"ב ע' תמג ואילך. ש"נ.
107) כי שמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פד, ב. ראה תניא שעדיחיה"א רפ"ד.
108) קוב"ה נקרא ליבא דכל עלמין: מובא בשם זוהר במאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ס"ע יד. מאמרי אדהאמ"צ הנחות תקע"ז ע' רסד. ראה גם הנסמן בסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תשמו.

בחי' הבל כנזכר, כי גם אהבת¹¹⁴ אברהם וחכמת¹¹⁵ שלמה ואהבת¹¹⁶ מיכאל לכל דבר יש כליון והפסד, מאחר שלא הי' בתחילה גם אח"כ לא הי'. וזהו ויברך¹¹⁷ דוד את הוי' לעיני כל הקהל, כי יש¹¹⁸ הבלים תתאין דהיינו מחיצוניות מלכות שבאצילות, וז' הבלים עילאין דהיינו שיומשך על ידם מבחי' סכ"ע לבחי' ממלא כ"ע, ודוד המשיך בחי' הוי' דהיינו בחי' יחודא עילאה, אדני שבהוי', לעיני כל הקהל, שיהי' בבחי' יחודא תתאה בהתגלות, דהיינו הוי' שבאדני, ליחדא שכינתא בבעלה. והנה זהו בחי' אחד¹¹⁹ כדי שתמליכוהו¹²⁰ בשמים ובארץ ובד' רוחות דהיינו ו' קצות בחי' אח"ד.

והנה כל זה הוא סדר התפלה הללי¹²¹ נפשי את הוי' וכדומה הרבה, והכוונה שיגביה בחי' נפשי לבחי' הוי', בחי' חי עולמים, חי⁵¹ החיים בחי' צדיק¹²² חי עלמין, שהוא מצוי¹²³ ואינו במציאות, כי בחי' אל¹²⁴ אלקי הרוחות לכל בשר הוא בחי' אל מסתתר והוא מחוייב המציאות, אך בחי' הוי' הוא רק ע"ז האופן שמאמיתת¹²⁵ המצאו נמצאו כל הנמצאים. והנה בחי' חיצונית הלב שנזכר במשל, הוא בחי' בהמה שבאדם, ורוח החי' דהיינו השכל והמדות פנימיות הלב, הוא בחי' אדם. וכן למעלה כתיב והאדם¹²⁶ אשר על דמות הכסא, כסא הוא בחי' חיצונית מלכות שבאצילות, והאדם שעל דמות הכסא הוא פנימיות מדותיו שבאצילות.

וזכהו יהי רקיע ויבדל, הכוונה שיתהווה כח בחי' פרסה, שיהי' יוכל להפסיק בין מים למים, בין בחי' חיים למות. וזהו שחזר וכתב ויעש ויבדל וכו', שזהו אותיות המאמר בעצמו שמחי' הדבר כמו מאמר יהי רקיע וכו', כי יש בכל המאמרות ב' בחי', המאמר ומי שאומר המאמר, המאמר הוא בחי' הוי' שבאדני, ומי שאומר הוא פנימיות מדותיו דאצילות.

120) שתמליכוהו בשמים ובארץ: ירושלמי ברכות פ"ב ה"א. ועד"ז בזח"ג רכג, סע"ב. ערב, א.

121) הללי נפשי את הוי': תהלים קמו, א.
122) צדיק חי עלמין: זח"א כה, ב. קצג, ב.
שם השמטות רע"מ רסו, ב. ויקרא רע"מ יז, א. ועוד.

123) מצוי ואינו במציאות: ראה מ"נ ח"א פנ"ז.
124) אל אלקי הרוחות לכל בשר: שלח טז, כב.

125) שמאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים: ראה רמב"ם הל' יסודי התורה בתחלתו.
126) והאדם אשר על דמות הכסא: ע"פ יחזקאל א, כו.

114) אהבת אברהם: ע"פ ישעי' מא, ח: ואברהם אוהבי.

115) וחכמת שלמה: ע"פ מלכים-א ה, י.
116) ואהבת מיכאל: ראה ג"כ לקו"ת ויקרא מה, א. במדבר י, א. יא, ב. לא, א. ועוד.
117) ויברך דוד את הוי' לעיני כל הקהל: דברי הימים-א כט, י.

118) ז' הבלים תתאין: ראה זח"ב י, ב. זח"ג מז, ב. וראה מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' שמז. ח"ב ע' תתמב. מארז"ל ע' קא. ענינים ח"א ע' פז. תקס"ז ע' ק. ועוד.

119) אחד . . . בשמים ובארץ ובד' רוחות: בסידור עם דא"ח [הוצאת קה"ת תשע"ט] קלו, ד: „ועוד נרמז בתיבת אחד א"ח ז' רקיעים וארץ . . . כמ"ש הטור". וראה הנסמן שם.

והנה מכל ההתבוננות הנ"ל אינו יכול לבוא רק לבחי' אהבה בכל לבבך ובכל נפשך, מחמת שורש נפשו שהוא מבחי' סוכ"ע, ישראל עלו במחשבה כו'. וזהו דע מאין באת, מאין הוא בחי' הארה שנשפע מכתר לחכמה שבאצילות, כי כל התהוות העולמות הוא יש מאין, ואינו יכול לאהוב יותר מבחי' נפשו. אך למה ירדה להתלבש בגוף גשמי, על כרחך הוא לצורך עלי', דהיינו ולאן אתה הולך. אך בלא יו"ד הוא בחי' יותר גבוה, בחי' בכל מאדך, שלזאת הבחי' אי אפשר להגיע כי אם ע"י גוף דייקא. והוא ע"י בחי' אור¹²⁷ זרוע לצדיק, דהיינו שנורע אור מפנימיות מדותיו שבאצילות בעה"ז כדי להגיע לבחי' יחידך, כי בחי' יחיד הוא דבר יחידי שאין זולתו ואין בלתו. עד"מ להבין האין הוא שע"י זריעת גרעין א' יגדלו מאה גרעינים, והי' די שיגדל גרעין א' כמו שנורע. אך הענין הוא. דכח הצומח שבארץ הוא רוחני, ויש בו כח שיגדל ממנו הרבה עד אין מספר, אך עד שלא ירקב הגרעין, אינו יכול כח הצומח הרוחני להתלבש בגשמי, עד שירקב ונעשה אין ממש. הגם שאינו דומה אין של הגרעין שנעשה אין מחמת רקבון, לגבי אין של כח הצומח רוחני שהוא אין אמיתי, עכ"ז מאחר שהגרעין אינו במהותו הראשון, מיני' הוא ויכול הכח רוחני להתלבש בו שיגדל בתוספת ברכה.

וכן הוא בעבודה כדאיתא אין¹²⁸ עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ואיתא שבחי' כובד דהיינו¹²⁹ הכנעה מחמת חטאיו, הוא למעלה מבחי' ראש שהוא חכמה, והוא ענין ההשתחוואות שבשמונה עשרה. ועד"מ מי שעומד לפני המלך, הוא בטל במציאות ממש ונעשה כאבן דומם, ואינו רואה את עצמו כלל. והנה בעת שמינה את המלך, בחי' שום⁶⁰ תשים עליך מלך, הביטול מלפניו הוא בחי' עול בעל כרחו, שעדיין אינו ירא ממנו ואעפ"כ מבטל את עצמו לפניו ולכן מיני' הוא. וכן ההשתחוואות שבתפילה ביטול ממש, והוא בחי' בן אהבה¹³⁰ רבה כברא דאשתדל כו' דרחים לי' יתיר כו' ולאו בגין יקרי' כו', והוא בחי' בכל מאדך שבק"ש. ואח"כ ההשתחוואות שבש"ע נעשה כאבן דומם, ועכ"ז אין עומדין וכו' אלא מתוך כו', כי נעוץ¹³¹ סופן בתחילתן וסוף¹³² מעשה במחשבה תחילה, כנראה שבחי' בן הוא כנ"ל ובחי' עבד הוא ג"כ כנ"ל כדאיתא מה¹³³ שקנה עבד קנה רבו וכו' מאחר שאינו רואה על עצמו יהי' איך שיהי'. וזהו בחי' בשכמל"ו שמקבל עליו עול מלכות שמים על כל היום, אף שלא יהי' בחי' בן כמו בשמונה עשרה,

127) אור זרוע לצדיק: תהלים צו, יא.

128) אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד

ראש: ברכות ל, ב.

129) דהיינו הכנעה: ראה סה"מ תרפ"ט ע'

הערה 45.

130) אהבה רבה כברא דאשתדל: זחי"ג רפא,

א. הובא בתניא ספ"י. מאמרי אדהאמ"צ דברים

ח"א ע' שחכ.

131) נעוץ סופן בתחילתן: ראה ס"י פ"א,

מ"ז.

132) וסוף מעשה במחשבה תחילה: ע"פ

פיוט לכה דודי.

133) מה שקנה עבד קנה רבו: פסחים פח, ב.

קידושין כג, ב.

יהי' בחי' עבד, הן בסור¹³⁴ מרע הן בועשה טוב, הכל רק לאכפייא לסט"א בעל כרחו ולא לראות את עצמו ליש ודבר.

וכן בלימוד התורה יש ב' בחי' הנ"ל, כמ"ש אדם¹³⁵ לעמל יולד ואיתא¹³⁶ במדרש איני יודע אם לעמל תורה או לעמל שיחה, ועמל שיחה הוא בחי' י' מאמרות שנברא בהן העולם, כי לא¹³⁷ אורחא דמלכא למשתעי מילין דהדיוטא, הגם שהוא אלקות המשכות בחי' הוי' לאדני, עכ"ז נק' מילין דהדיוטא מאחר שהוא רק לתכלית קיום העולמות, אבל עמל תורה הוא בחי' י' דברות, וכדאיתא רב¹³⁸ יהודא כולא תנויי בנזיקין הוה, שהוא קורא בתורה בחי' ואשים⁷⁵ דברי בפך, וכשלומד לא ראה את עצמו כלל, שבאמת לימוד התורה גבוה מהשתחוואות שבש"ע, שהוא רצונו וחכמתו דייקא, ולכן היו פטורים מתפילה, שתורתם¹³⁹ אומנתם, ולכן הי' בהם בחי' כשגגה¹⁴⁰ היוצא מלפני השליט, שהי' באמת שליט מפני שאינו רואה את עצמו כלל, ודבק בעצמותו ומהותו ית', אך כעת הוא לימודו בחי' ב' בחי' עבד נאום¹⁴¹ הגבר הקים עול עולה¹⁴² של תורה בחי' ביטול בעל כרחו לאכפייא כו', כי אין אנו יכולים ללמוד כרב יהודא שיהי' בהתגלות, ובאמת הכל חד, כי כל מה שהוא יותר¹⁴³ גבוה, הוא יותר נמוך וכו' מראש¹⁴⁴ ועד סוף כו' רק שלא יראה את עצמו ויכוף עצמו לכך בעל כרחו קבלת עול מלכות שמים ויהי' ג"כ כנ"ל. וזהו מה יתרון וכו' תחת השמש, בחי' הוי' שבאדני, שזה הי' ג"כ קודם הבריאה, אך היתרון הוא למעלה מהשמש בחי' בכל מאדיך וכו' שהוא בחי' תורה מלכות⁷² פה תורה שבע"פ קרינן לה וכו' דירה⁷⁶ בתחתונים.

138 רב יהודא כולא תנויי בנזיקין: ברכות כ, רע"א. וש"נ.

139 שתורתם אומנתם: ראה שבת יא, א.
140 כשגגה היוצא מלפני השליט: ע"פ קהלת י, ה. ראה כתובות סב, ב. ובכ"מ.
141 נאום הגבר הקים עול: שמואל ב כג, א.
142 עולה של תורה: מדרש רבה ס"פ קרח פ"ח, כא. וראה גם מדרש שמואל פכ"ט. תדא"ר רפ"ב.

143 יותר גבוה, הוא יותר נמוך: ראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תסב: הכלל הגדול בכל מקום. שערי אורה שער הפורים נה, א. סה, ב.

144 מראש ועד סוף: קהלת ג, יא.

134 בסור מרע . . בועשה טוב: ע"פ תהלים לד, טו.

135 אדם לעמל יולד: איוב ה, ז.
136 ואיתא במדרש איני יודע אם לעמל תורה: סנהדרין צט, ב. [וראה לקו"ש ח"ד ע' 1236 דבשם מדרש נקראו מאמרז"ל הדורשים ומבארים את הפסוקים נק' בשם מדרש גם מאחז"ל אשר בש"ס, וע"ש במ"מ]. ראה תו"ח בראשית א, ד ואילך. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קלה.

137 לאו אורחא דמלכא: ראה זח"ג קמט, ב. לקו"ת אחרי כה, ד. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' פ' וע' קלה.

בן יכבד אב ואם

לעילוי נשמת אבינו
אוד מוצל מאש
ר' יוסף בנימין קאלטמאנן ז"ל
ב"ר מנשה הי"ד
נולד ביום שביעי של פסח תרפ"ח בק"ק פרעשבורג
נפטר ביום ח"י אדר ב' תשע"ו
העמיד דורות לשם ולתפארת עוסקים בתורה ובמצות
ובשליחות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ולזכות אמנו – יבלח"ט – מרת שולמית חנה תחי'

נדפס על ידי ולזכות בניהם ובתם
מרת רות פעסיל ובעלה הרה"ת מרדכי שמערלינג ומשפחתם
הרה"ת מנשה נתנאל וזוגתו מרת דינה יהודית ומשפחתם
הרה"ת אריה וזוגתו מרת אסתר נחמה דינה ומשפחתם
למשפחת קאלטמאנן
שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

זכות כ"ק אדמו"ר הזקן תגן עליהם ועל משפחותיהם
לברכה והצלחה בכל עניניהם בגו"ר
בטוב הנראה והנגלה